

STRESZCZENIE

Niniejsza rozprawa doktorska zatytułowana *Las paremias de la comida y la bebida en español y polaco* (Paremie z zakresu jedzenia i picia w językach hiszpańskim i polskim) wpisuje się w nurt badań paremiologii kontrastywnej i stanowi studium hiszpańskich, meksykańskich i polskich paremii gastronomicznych w ujęciu leksykalnym, etnolingwistycznym i traduktologicznym.

Każda społeczność językowo-kulturowa postrzega, interpretuje, syntetyzuje i utrwała w paremiach otaczającą rzeczywistość na swój sposób, czerpiąc jednocześnie z wpływów zewnętrznych i dzieląc pewne części swojego spojrzenia na świat z innymi społecznościami. Z tego względu przyjmujemy główną hipotezę, że hiszpańskie, meksykańskie i polskie paremie z zakresu jedzenia i picia stanowią odbicie kultury gastronomicznej każdej z tych trzech społeczności językowo-kulturowych i że w jednostkach tych zaobserwować można ogólną panoramę kwestii żywieniowych, ich podstawę i hierarchię, a także szereg koncepcji związanych z jedzeniem i pićm.

Korpus rozprawy doktorskiej składa się z 2923 paremii (ułożonych alfabetycznie w formie kart paremiologicznych) z czterech kategorii żywieniowych: chleba i jego odpowiedników, napojów alkoholowych, mięsa i ryb wraz z jedzeniem i pićm jako dwoma czynnościami prototypowymi. Analiza leksykalna koncentruje się na obecności i częstotliwości występowania rzeczowników, czasowników i przymiotników, a także archaizmów, nahuatlizmów i meksykanizmów zarejestrowanych w korpusie paremii oraz na kwestiach ogólnych dotyczących hiszpańskiego, meksykańskiego i polskiego zbioru przysłów gastronomicznych. Część etnolingwistyczna stanowi studium przejawów kultury kulinarnej trzech wymienionych społeczności językowo-kulturowych, podczas gdy analiza translologiczna skupia się na wyłonieniu z wykorzystaniem technik traduktologicznych serii korespondencji dosłownych (formalnych) i pojęciowych (funkcjonalnych) między paremiami hiszpańskimi i meksykańskimi a polskimi w celu zapewnienia użytecznego narzędzia dla tłumaczy pisemnych i ustnych, a także dla uczących się języka hiszpańskiego.

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, że poprzez analizę leksykalną, etnolingwistyczną i tłumaczeniową możliwe jest ustalenie zarówno rozbieżności jak i podobieństw między hiszpańskim, meksykańskim i polskim zbiorem przysłów gastronomicznych, a także sformułowanie wniosków obejmujących całość tychże zbiorów.

Słowa kluczowe: paremiologia, paremie, przysłowia, etnolingwistyka, językoznawstwo kontrastywne